

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio V. Quis sit Judex competens in causa decimarum juxta
Concordata & Statuta Bavariae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

ter Clericos agatur sive inter laicos, sive principaliter sive solum incidenter: quia juxta *c. Tuam 3. de Ord. cognit. c. 2. de Fur. calum.* ac *Clem. Dispendiosam de Judic.*

Panor. & DD. *ibi*, laicus de Ecclesiasticis rebus cognoscere nullo modo potest, nisi à SS. Pontifice potestatem habeat.

Q U Æ S T I O V.

Quis sit Iudex competens in Causa Decimarum juxta Concordata & Statuta Bavariae.

S U M M A R I U M.

605. Verba Concordatorum recitantur.
 606. Solus Iudex Ecclesiasticus est competens, si Clericus est reus.
 607. 608. Solvuntur opposita.
 609. Solus item Ecclesiasticus est competens in dubio, utrum decima sint laicales.
 610. Item, si concessa sunt in feudum aut emphyteusim.
 611. Nec non in causa possessionis a mixta habente causam proprietatis.
 612. Et quando Parochus agit etiam contra laicum possessorio adipiscenda.
 613. Iudex etiam laicus est competens, si agitur possessorio retinenda vel recuperanda, & causa proprietatis non concurrat.
 614. Aut, si decima ex causa permutationis in laicos translata sunt, vel absoluta donatione.
 615. Aut, si de solo facto agitur.
 616. Ita tamen, ut etiam Ecclesiasticus Iudex sit competens.
 617. Refellitur opinio contraria.
 618. Adiri Iudex Ecclesiasticus potest, tamen si decima effecta sint juris laici, & sit inter laicos.
 619. Occurritur contrarijs.
 620. Decima à laicis ad Ecclesiam reversa resumunt primam naturam.
 621. Etiam absque voluntate laicorum.
 622. Conveniri nequit Clericus coram laico, tamen si decimas habeat titulo patrimonij.

605 **D**E Iudice causarum Decimarum quæ hæcenus dicta sunt, procedunt juxta Jus commune. Ab isto cum nonnihil recessum sit per Concordata, inter Serenissimos

Boicæ Duces ac Episcopos, qui illa sunt Ordinarij, præfente & approbante Legato Pontificio Anno 1583. inita, idcirco quid vi horum Concordatorum circa jurisdictionem

nem harum causarum tenendum sit, explicandum restat. Sic autem in illis *art. 5. §. 3.* statutum est: *Sic etiam in causis Decimarum cognitione Ordinarijs jus suum conceditur. Ea tamen in certis casibus à Jure permissis, ad secularem quoque Magistratum spectant, puta in ijs decimis, quæ jam effecta sunt juris laici; ac ubi uterque, vel reus tantum laicus est; item in Contractibus Decimalibus temporarijs, scilicet, ubi fructus tantum Decimarum ad tempus venditi, locati ve sunt; atque etiam in casu soluti vel non soluti; & in possessorijs, ubi nuda facti questio est, nihilque proprietatis admixtum continetur, & similibus casibus, de quibus ad Jus ejusque Interpretes ratio habebitur.* Quæ Conventio in Statuta Bavariæ *tit. 28. art. 17.* translata est, & ibidem approbata. Ex ea sequentes assertiones legitimâ & necessariâ consequentiâ deducuntur.

606. Assert. I. Solus Judex sacer est competens, si Clericus est reus; sive ab alio Clerico, sive à laico conveniatur; sive lis sit super proprietate sive super possessione; sive super ipso jure decimandi sive super fructibus tantum; & licet solum agatur super facto, v.g. an Clericus contractum injerit cum laico, an solverit, quas debet, decimas, quam mercedem locationis pactus fuerit, an illam à conductore acceperit &c. Asserti veritas patet ex dictis *n.*

573. & seqq. eamque latè propugnat Illustriss. D. Schmid *99. For. semicent. 2. contr. 25. à n. 6. contr. 26. n. 10. & 11. & ad Stat. Bavar. tit. 28. art. 17. n. 7. ac 9.* ubi asserit, Hæreticum esse, qui dicit, Clericum in causis possessorijs conventum judicio seculari subjacere; cum omne judicium personam Clerici attingens reservatum sit tribunali Ecclesiastico. Addit, nimis mirabile sibi visum fuisse, quòd dicasteria quædam in causis possessorijs jurisdictionem ad secularia tribunalia pertinere mordicus defendant, tametsi judicium possessorium super decimis consistat inter duas personas Clericales: huncque errorem tam manifestum esse ait, ut manibus palpari possit. Præverat Covarruvias allegatus supra *n. 573.* qui dicit, constitutissimum esse, quòd Judex laicus tractare non possit causam temporalem contra Clericū; ac opinionem, quæ de possessione rei spiritualis vel quasi spiritualis cognitionē concedit laico, esse destitutam omni legum ac Canonū auxilio ac falsam. Eandē censuram fert Oliva *p. 1. Fori Eccl. q. 8. n. 64.* Accedit clara decisio Statutorum Patriorum *cit. art. 17.* & Receptus Concordatorum: quando enim ibi laico conceditur cognitio de decimis, quæ sunt effecta juris laici, mox additur: *ubi uterque vel reus tantum laicus est.* Quibus verbis à communi SS. Canonum regula, quòd causa decimalis tan-

tum ad Judicem sacrum pertineat, excipitur casus, quo laicus est reus: igitur si Clericus est reus, cognoscere poterit solus Judex sacer, cum exceptio firmet regulam in oppositum.

607 Dices I. In Concordatis duo distincti casus proponuntur, quibus Judex etiam laicus in causa decimarum est competens. Primus de decimis, *quæ jam sunt effecta juris laici*. Alter, *ubi uterque vel reus tantum est laicus*. In primo non fit mentio de laico reo, sed absolute traditur, cognoscere Judicem laicum, si decimæ sunt effecta juris laici: ergo si laicus siue Clericus in hoc casu reus sit, cognitio erit Judicis laici. *¶ cum Illust. D. Schmid cit. contr. 26. n. 10.* hanc interpretationem esse incongruam, & ex citatis Receptis verbis male formari duos distinctos casus, cum sit unicus, & verba copulative sumenda sint, ita ut sensus sit, quod laicus possit esse Judex in causis laicalium decimarum, si uterque litigantium, vel reus saltem laicus est: apertum enim est ex verbis Receptis, quod concordantes Principes rationem Juris & Interpretum haberi voluerint, & potestatem judicandi laico solum permiserint *in certis casibus à Jure permissis*: at nullum jus permittit, ut Clericus ad Judicem laicum trahatur, uti patet ex Juribus allegatis n. 573.

608 Dices II. cum Fontanella *tom. 2. decis. 321. n. 7.* In possessorio reti-

nendæ reus dicitur is, qui intentat istud remedium: ergo si Clericus in possessione decimarum turbat laicum, & hic contra Clericum illo remedio agit, adiri poterit Judex laicus, quia in tali casu reus est laicus, cujus forum sequi debet Clericus. *¶. antecedens esse falsum, & contrarium tam à DD. supponi, ut constat ex ijs, quæ tradit Menoch. remed. 3. retin. n. 347.* quàm à tribunalibus praticari, dum qui turbat alterum in possessione, coram suo Judice tanquam reus convenitur: nam reus est is, qui convenitur; actor, qui convenit, seu ad Judicium provocat *l. 13. §. 29. ff. de Judic.* atqui is, qui intentat possessorem retinendæ, ad Judicium provocat, & is, cui intentatur, convenitur. Ratio, quam addit Fontanella dicens, ideò eum, qui hoc interdictionem intentat, reum esse, quia possidet, vana est: neque enim locator, deponens, vel commodans reus est, sed actor, quando agit contra inquilinum, colonum, depositarium, commodatarium, tamen possideat & civiliter per se & naturaliter per inquilinum, depositarium &c. *§. possidere §. ff. de Interdict. l. 3. §. 8. & §. ac l. 18. prim. ff. de agr. poss. l. ult. C. eod.* ac propterea inquilinus, depositarius &c. ex defectu possessionis præscribere nequeant. *l. 2. & Gloss. ibi. C. de Præscript. 30. ann.* Aliæ quoque rationes, quæ hic afferri solent pro laico actore contra Clericum re-

um,

um, infirmæ prorsus sunt ac nullæ, ut constat ex dictis n. 575.

609 *Assert. II.* Silis est inter laicum & Clericum super decimis, illo contendente esse laicales, hoc verò negante, solus Judex sacer est competens. Patet ex dictis n. 578. ac præter ibi enarratis DD. tradit Illust. D. Schmid *ad Stat. Bavar. tit. 28. art. 17. n. 2. ac cit. contr. 25. n. 2. & contr. 26. n. 9.* ubi testatur, hujusmodi causam in Bavaria à judicio seculari remissam fuisse ad Ecclesiasticum. Remitti debuisse constat cum ex rationibus *cit. n. 578.* allatis, tum ex Recessu Concordatorum, quia ibi cognitio Judici laico solum conceditur, quando decimæ sunt effectæ juris laici, aut quando est quæstio de nuda possessione nihil proprietatis admixtum habente: at in casu assertionis non constat, decimas esse juris laicalis, estque quæstio super proprietate, & jure, quo videlicet titulo laicus eas prætendat. Accedit, quòd decimæ præsumuntur esse Ecclesiasticæ, donec probetur, esse laicales seu effectas juris laici, ut patet ex dictis n. 19. at in casu assertionis nondum constat esse laicales: præsumuntur ergo esse Ecclesiasticæ, & sic pertinent ad forum Ecclesiæ.

610 *Assert. III.* Si decimæ laicis in feudum vel emphyteusim concessæ sunt, Judicis tantum sacri est de ijs judicare. Assertionem hanc à plerisque DD. contra nonnullos solà Hispaniæ & Galliæ consuetu-

dine ac privilegio nixos, traditam ratione stabilivi n. 590. eamque etiam in Bavaria tenendam esse asserit Illust. D. Schmid *ad Stat. Bavar. tit. 28. art. 17. n. 2. & cit. contr. 26. n. 6. ac contr. 28. n. 1. & 2.* Refragatur Prænob. D. de Clingensperg *assert. 89. de Decim.* sed nullam rationem idoneam asserit, uti nec asserri potest: quod enim asseritur, per hoc, quòd decimæ laicis in feudum datae sint, censeri quasi à Clero & Ecclesia vel Jure Divino recessisse, & in humanum commercium translatas &c. commentitium est. Quidni enim pariter dicatur, bona à secularibus Principibus data in feudum Ecclesijs, à secularibus & humano jure recessisse, & in commercium Dei & Ecclesiæ translata? Constat profectò, Concilia & SS. Pontifices plurima de decimis in laicos translatis statuisse, ut ex Zypzo dixi n. 593. agnovit ergo Ecclesia suam in illis jurisdictionem, ac per consequens hanc unà cum fructibus decimalibus in laicos non transtulit. Consuetudo illa Hispaniæ & Galliæ privilegio Pontificio nixa malè pro alijs Regnis & Provincijs allegatur: quia illa, nisi fulta sit privilegio, adimere non potest Judici Ecclesiastico jurisdictionem vel laico dare, ut constat ex dictis n. 592. & ex c. *Clerici de Judic. c. Cum terra de Elect. c. Ad nostram & c. Cum inter de Consuet. ac Auth. Cassa C. de SS. Eccles.* Privilegium autem Ponti-

O o 3 ficium

ficiam pro Germania nullibi extat. Rationem nostræ assertionis Illust. D. Schmid. *cit. n. 6.* eamque, ut merito dicit, manifestam, dat hanc: si Clerici, qui à secularibus feuda recognoscunt, ratione illorum ad jurisdictionem domini secularis pertinent, cur non personæ seculares, quæ feuda à SS. Pontifice consequuntur, ad illius curiæ feudalis jurisdictionem similiter sint obligatæ? præsertim cum in feudis utile tantum dominium transferatur in Vasallos, directo dominio & jure spirituali, de quo cognoscere nequit laicus, penes Ecclesiam remanente. Cum igitur in decimis in feudatis sola utilitas sit penes laicum, jus verò directum & proprietatis penes Ecclesiam, dici nequit, quòd sint effectæ juris laici: quod tamen juxta dictum Recessum & Statuta Patria requiritur ad hoc, ut de decimis cognoscat Judex laicus. Addit idem Auctor *cit. contr. 26. n. 7.* & ex ipso Præn. D. de Clingensperg *cit. assert. 89. n. 1.* in Bavaria vix ullas decimas à secularibus possideri jure feudi ab Ecclesia collati, sed jure proprietatis, atque dominij absoluti: quod tamen nullo prorsus jure ac fundamento asseritur, ut patet ex dictis *n. 594. 598. & 599.*

611 Assert. IV. Si causa possessionis in judicium deducta circa decimas, quas non constat esse laicales, admixtam habeat proprietatis causam, solus Judex sacer est compe-

tens, quamvis reus sit laicus. Constat ex dictis *n. 579.* & ex Recessu Concordatorum, ubi cognitio de hujusmodi decimis Judici laico solum conceditur *in possessorijs, ubi nudi facti questio est, nihilque proprietatis admixtum continetur.* Unde, ut observat *cit. Auctor contr. 27. n. 3.* non nisi sacer Judex adiri potest, quotiescunque mixta ex petitorio & possessorio est causa, & jus spirituale Ecclesiæ vel directè vel indirectè & per consequentiam involvit. Limitat tamen *contr. 27. n. 11. & 12.* additque cum Gutier. *l. 1. cam. 6. 34. n. 45.* si in possessorio merè incidenter agatur de proprietate, videlicet de coloratione tituli, an possessio apertè odiosa sit vel vitiosa, posse cognoscere etiam laicum. Concedi hoc potest in Bavaria, eò quòd ibi causæ possessorix, in qua de proprietate non agitur, cognitio etiam ad forum secularare pertinet, & Jura apertè non statuunt, quòd causa sit spiritualis, ubi merè incidenter ac solum ad colorandam possessionem de proprietate agitur.

Assert. V. Quando Parochus agit etiam contra laicum possessorio adipiscendæ, solus Judex sacer est competens. Constat ex dictis *n. 584. 585. 609. & 611.* Ratio patet: quia hoc judicium possessorium admixtam habet causam proprietatis, cum cognosci debeat, num petens possessionem habeat titulum, an verò ille, contra quem peti-

petitur possessio. Agiturque in tali casu de titulo ac proprietate non merè incidenter, sed immediatè ac directè. Atqui vi Concordatorum Bavarix cognitio Judici laico, ut modò dictum est, non competit, nisi in possessorijs, ubi nudi facti quæstio est, & nihil proprietatis admixtum continetur. Hinc mirum est, quòd Canisius *c. 18. de decim. n. 13.* & Prænob. D. de Clingenberg *assert. 86. de decim. n. 1.* & *assert. 87.* contra torrentem DD. & Jura *n. 584. ac n. 585.* allegata asseruerint, etiam de possessorio adipiscendæ posse cognoscere laicum Judicem, si agitur contra laicum: cum hoc non tantùm contra Jus commune *cit. n. 584.* allegatum apertè pugnet, sed etiam contra Bavaricum, & Recessum Concordatorum: nam in istis, ut dixi, Judex laicus tunc solùm de causa possessionis cognoscit, si nihil proprietatis admixtum continetur, seu, ut Statuta loquuntur *tit. 28. art. 17.* da desß Nigenthums halber nichts eingestreuet wurde. Evidens autem est, in possessorio adipiscendæ admisceri proprietatem, cum hoc judicium annexam habeat proprietatis causam; debet enim Parochus v. g. qui illo agit, fidem facere de titulo & quasi proprietate, & de hac Judex saltem summarè cognoscere. Quam ob causam Covarr. *c. 35. pract. concl. 1.* Cravetta *consil. 104. n. 17.* Guido Papæ *q. 1.* Moneta *tr. de decim. c. 8. q. 1.*

n. 13. aliique passim supponunt, laicum Judicem jus dicere minimè posse, si agitur possessorio adipiscendæ rei spiritualis, idque teneri ab omnibus testatur Berojus *rubr. de Judic. n. 31.* & Moneta *l. c.* ac contrariam Joannis Ignei & quorundam aliorum opinionem Bocerius *de Jurisdictione c. 3. n. 31.* cum Guidone Papæ, Menochio, ac Farin. falsam esse dicit. Unde cit. Auctor *assert. 87. n. 1.* malè asserit suam sententiam esse communem: malèque pariter allegat Canisium *c. 8. de decim. n. 13.* & Engel *cod. tit. §. 3. n. 18.* velut de communi testantes. Ille enim nullum Doctorem allegat; iste de communi loquitur solùm de casu, quo de mero facto est quæstio, videlicet, an decimæ sine fraude & integræ solutæ sint, aut si agitur ratione contractûs, v. g. de mercede locationis aut pretio venditorum fructuum solvendo. Quibus in casibus utpote solum factum respicientibus, ultrò concessi *n. 615.* adiri in Bavaria vi Concordatorum posse Judicem etiam laicum. Quòd semel juxta ipsius opinionem in Judicio Revisorio judicatum fuerit, transeat: contrarium pariter judicatum fuisse in Bavaria, dixi supra *n. 609.* quo posteriore judicio potius standum est utpote Concordatis conformi. Doctores, quos idem Clariss. Auctor *assert. 86.* allegat, agunt de possessorio, quo de solo facto agitur, quale non est possessorium
adi-

adipiscendæ, sed solum retinendæ & recuperandæ. Glossema, quo idem verba illa Reecessus da desj *Wingenthums halber nichts eingestruet wurde* / explicat, addendo verbum *principaliter*, dupliciter contra textum pugnat. Primò, dum eum absque causâ restringit ad casum, quo principaliter æquè de proprietate ac de possessione agitur, cum citata verba propriissimè procedant etiam de casu, quo principaliter agitur de possessione, & ratione hujus de proprietate: sic enim verissimum est, quòd admisceatur & interferatur proprietas. Imò in hoc casu non merè incidenter, sed immediatè ac directè agitur de proprietate: quia in adipiscenda possessione necessaria est cognitio causæ & tituli veri, & non merè eolorati, uti in retinenda & recuperanda, prout notat Menoch. *cit. remed. 15. recuper. possess. n. 223*. Secundò quia textus Reecessus solum agit de casu, quo agitur de adipiscenda possessione; quia agit de casu, quo proprietas admisceatur & interferitur: immiscere enim & interferere seu einstruen est aliqui alteri principali adijcere; neque enim nisi absurdè & falsò dici poterit, admisceri & interferi proprietatem, si de ea principaliter agitur. De causa igitur proprietatis principaliter mota non loquitur recessus, sed supponit, eam esse supra forum laicum: agit enim solum de *certis casibus à jure permissis*; nullam au-

tem Jus causam proprietatis rei spiritualis cognitioni Judicis laici permittit.

Affert. VI. Si agitur contra laicum cum possessorio solum retinendæ vel recuperandæ, Judex competens est etiam laicus, dummodo non admisceatur causa proprietatis, & de solo factò agatur. Id evincit Reecessus Concordatorum verbis modò recitatis *n. 611. & 612*.

Affert. VII. Si constat, decimas esse penes laicos, quòd vel permutatione vel absolutà donatione ab Ecclesia in ipsos translata sint, & non merè in feudum vel emphyteusin concessa, Judex competens est etiam laicus. De decimis permutatis universim id concedunt DD. juxta dicta *n. 598*. De illis, quæ absolutà donatione & pleno jure laicis concessa sunt, videtur decimum in Concordatis Bavar. his verbis: *in ijs decimis* (cognitio ad secularem quoque magistratum spectat) *quæ jam effecta sunt juris laici*. Sic Hispani quoque asserunt, decimas, quæ suis Regibus donatae fuerunt, factas esse juris laici, ac propterea secularem Judicem de ijs cognoscere. Quod verò aliqui absolutè asserunt, decimas, quæ sunt penes laicos, esse effectas juris laici, & non censerì in feudum datas, sed absolutè & pleno jure iisdem donatas, veritati neutiquam congruit, ut constat ex dictis *n. 598. V. Hac tamen assertio*. Ubi cum communissima DD. asserimus,

mus, decimas ferè solùm in feudum concessas fuisse laicis, & in dubio præsumi, ita duntaxat concessas esse. Ut igitur adiri possit Judex laicus; tamen si super proprietate inter laicos quæstio versetur, prius probari debet, quòd in decimis non sint investiti, sed pleno jure eas possideant: si enim de iisdem investiti tantùm sunt, cognitio privativè ad Judicem sacrum pertinet juxta dicta n. 610.

615 Assert. VIII. Si Ecclesia vel laicus agit contra laicum debitorem decimarum aut conductorem, vel emptorem fructuum, eum in finem, ut ad solutionem compellantur, vel si quæstio est, utrum solverint decimas vel locationis mercedem, aut emptorum fructuum pretium, adiri potest Judex etiam secularis. Patet ex verbis Recessus: *in contractibus decimalibus temporarijs* (adiri potest secularis quoque Magistratus) *scilicet, ubi fructus tantùm decimarum ad tempus venditi locative sunt; atque etiam in casu soluti vel non soluti* &c. Diligenter tamen advertendum esse sapienter monet Illust. D. Schmid *cit. contr. 27. n. 3.* id solùm procedere, quando in hujusmodi quæstionibus nihil de jure spirituali proprietatis vel dominij immiscetur: hoc enim si fiat, controversiam ad Judicem Ecclesiasticum remittendam esse, juxta verba Recessus, *ubi nuda facti quæstio est, nihilque proprietatis admixtum continetur.*

Assert. IX. Tametsi vi Concor- 616 datorum, ut hætenus dictum est, Judex secularis sit competens, si Parochus aliùsve decimator Ecclesiasticus agit contra laicum possessorio retinendæ vel recuperandæ, aut facti quæstio sit super solutis aut non solutis decimis, aut si agitur contra conductorem vel emptorem fructuum, potest tamen in his casibus etiam sacer Judex adiri: ita ut locus sit præventioni, sicut in alijs causis mixtiformi. Consentit cit. auctor ad *tit. 28. Stat. Bav. art. 17. n. 6. & 7. §. Deinde, & contr. 28. n. 4. & seqq. ubi n. 6.* addit, non esse admittendum, ut secularia judicia, quæ concurrentiam in quæstionibus possessorijs & nudi facti adeptæ sunt, forum Ecclesiasticum ex Juris intentione fundatum excludant, & inquilinus sive hospes (Judex videlicet laicus) dominum (Ecclesiasticum Judicem) ex proprietate sua quasi expellat. Assertio ex Jure communis certa est juxta dicta n. 582. nec minus ex Jure Patrio & Recessu Concordatorum, cum ista in dictis causis non excludant judicium Ecclesiasticum, sed cumulent & addant seculare, uti manifestum est ex his verbis: *Eatamen (causæ decimales) in certis casibus à Jure permixtis ad secularem quoque Magistratum spectant.* Ac dein hos casus exprimunt, nimirum causas possessorij, *ubi nuda facti quæstio est, nihilque proprietatis admixtum*

P p

con-

continetur &c. Si hujusmodi quaestiones ad secularem quoque Magistratum spectant, non spectant ad ipsum solum, sed etiam ad Ecclesiasticum, quia particula *quoque* est conjunctiva & implicativa, juxta *l. 2. prim. ff. de Pactis*, idemque valet, quod particula *etiam*, quae implicativa est, & exprimit casum magis dubitalem (qualis est de Iudice laico) ac involuit casum minus dubitalem (qualis est de Iudice sacro) idemque sonat, ac dictio *Hoc amplius & ultra*, & praesupponit dictionem *Non solum*, ita ut sensus sit, non solum Iudicem sacrum esse competentem, sed secularem quoque, uti fuse declarat Aug. Barbosa *tract. de Dictionibus usus frequent. dictione 112. & 333.*

617 Dissentit Praenob. D. de Clingen-
sparg *assert. 90. de Decim. n. 6.* &
solum Iudicem laicum in dictis ca-
sibus competentem concedit. Ver-
rum aperte contra Jus commune
& Recessam Concordatorum, cum
haec verba *ad secularem quoque
Magistratum*, & eorum synony-
ma auch für die weltliche Obrigkeit
posita in Statutis Bavar. *tit. 28. art.
17.* nimis clarè involvant Iudicem
sacrum. Ubi ponderanda quoque
sunt verba Concordatorum & Sta-
tutorum *in certis quibusdam ca-
sibus à Jure permissis*, in etlichen
gewissen Fällen, so in Rechten zuge-
lassen: nullibi autem permissum est
à Jure, ut in positis ibi casibus solus
Iudex secularis sit competens, ut

patet ex dictis *n. 580. & 582.* Nec
valet, quod ille ait, ex sensu Recef-
sus sic explicato securum indu-
bitatè, quòd etiam in decimis me-
rè laicalibus Iudex Ecclesiasticus
cum laico concurrat: omnino enim
hoc sequitur, sed uti sequela est le-
gitima, ita non est absurda, sed Juri
prorsus conformis, ut mox dicetur.
Pariter non valet, quòd asserit, in
Bavaria ex antiquissima observan-
tia & immemoriali, Vermög des
uhrasten Lands Gebrauch ita practi-
cari, ut videlicet in dictis casibus
solus Iudex laicus judicet. Hoc e-
nim si verum esset, peritissimus Ju-
rium & consuetudinum patriarum
Cancellarius Bavarix Illust. D.
Schmid id non ignorasset, nec si
scivisset, asseruisset contrarium,
Unicus duntaxat casus & exem-
plum, quod pro illa antiquissima
observantia adducitur, tamen si ve-
rum esse daremus, negotium con-
tra Statuta & Concordata nequa-
quam conficit, ut patet ex ijs, quae
juxta sensum ejusdem Illust. Can-
cellarij *n. 606.* retuli. Non denique
obstat, quod ait, juxta *c. si Clerici s.
de Foro compet.* conveniri debere
laicum à Clerico coram Magistra-
tu laico, si reus rem, quam Ecclesia
esse contendit Clericus, negat esse
Ecclesiae. Hoc enim solum procedit
de rebus & juribus temporali-
bus: non verò de decimis, quae na-
turà suà sunt spirituales, & in dubio
tales esse praesumuntur, ac idcirco
ad forum Ecclesiae pertinere. Ita
passim

passim DD. *in cit. c. 5.* Reliqua, quæ pro solutione objectionum addit, siquid probarent, solum evincerent, Judicem secularem in dictis causis concurrere eum Ecclesiastico. Sed neque hoc probant, ut patet ex dictis n. 585. 587. & 588.

618 Assert. X. Vi Concordatorum adiri potest Judex etiam sacer, tamen si decimæ sint effectæ juris laici, & lis sit inter laicos. Negant hoc assertum Illust. D. Schmid *cit. contr. 28. n. 2.* & Prænob. D. de Clingenberg *assert. 88. de Decim.* At patet ex Receptu Concordatorum æquè ac illud prius. Nam ubi dictum fuerat, causas decimales in certis casibus à Jure permissis ad secularem quoque Magistratum spectare, inter eosdem refertur casus, quo decimæ sunt effectæ juris laici, & uterq; litigantium vel reus tantum est laicus. Cum ergo juxta dicta *num. preced.* particula quoque sit implicativa, & Judicem sacrum non excludat, sed ipsi solum addat secularem, consequens necessariò est, si decimæ sunt effectæ juris laici, & uterque litigantium est laicus, etiam Ecclesiasticum esse competentem: eò quòd inter casus expressos, in quibus secularis cum Ecclesiastico est Judex, ponatur etiam iste, & nullo prorsus verbo indicetur, quòd in isto solus secularis sit competens. Ratio non excludendi Ecclesiasticum patet ex dictis n. 593 & 594. quia jus percipiendi fructus decimales laicis ab

Ecclesia concessum necessariò dependet à jure directo spirituali, quod semper manet penes Ecclesiam & avelli ab ipsa nequit, ac solum nomine Ecclesiæ laici istos fructus colligunt. Cum ergo decimæ & exigantur & solvantur titulo tantum spirituali, nimirum propter ministeria sacra fidelibus impensa, ac Ecclesia, quod ipsi soli hoc titulo debetur, suo nomine à laicis percipi concedat, sicut concedit conductoribus aut emptoribus fructuum, meritò de iisdem tanquam de suo judicat. Unde corrui fundamentum, quo contraria opinio nititur, nimirum in decimis in laicos per donationem & privilegium translatis, prorsus extingui spiritualitatis caracterem, & cum hoc etiam spiritualem jurisdictionem: caracter enim iste est titulus spiritualis; hic autem nunquam extinguitur, cum nullo alio titulo exigantur aut exigi possint decimæ, quam quòd fidelibus sacra ministrantur, ac per earum solutionem supremum Dei dominium & liberalitas rerum omnium largitoris maximi agnoscitur; qui titulus absque dubio spiritualis est.

Neque obstat, quod Aug. Barbo- 619
sa *ad l. 3. C. de Episc. & Cler. n. 6.* aliique ab ipso citati asserunt, regia (Hispaniæ & Galliæ) Tribunalia privativè cognoscere de decimis & tertijs, quæ concessione Rom. Pontificum ad seculares Principes aliòsque privatos pertinent, & eò-

Pp 2 rum

rum patrimonio incorporata sunt. Hoc enim procedit tantum de consuetudine illorum regnorum, hæcque privilegio SS Pontificis nititur, ut patet ex dictis *n. 578. 592. & 594.* Accedit, quod consuetudo illa, ut ostendit Petr. Barbosa in *l. Titia 35. ff. sol. matr. n. 44.* non procedit de decimis in feudum concessis, sed solum de illis, quæ pleno jure & absolutâ donatione in Principes translatae sunt, quales Hispani esse dicunt tertias decimarum suis Regibus concessas. Ex quibus illatio fieri non potest ad alias decimas, quas laici percipiunt: cum hæ tantum censeantur concessæ in feudum, nisi de contrario constet, ut patet ex dictis *n. 598. & 614.* At de decimis in feudum concessis cognoscit solus Iudex sacer, juxta dicta *n. 590. & 610.* Et quidquid demum sit de consuetudine aliorum locorum & quo jure vel privilegio ista nitatur, in Bavaria nostra, tametsi decimæ factæ sint juris laici, juxta Concordata, ut modo ostensum est, non excluditur Iudex sacer.

620 **Affert. XI.** Si decimæ à laico revertantur ad Ecclesiam, solus Iudex Ecclesiasticus est competens, si Parochus super iisdem convenitur, aut laicum ipse petitorio vel possessorio acquirendæ convenit. Ratio est: quia decimæ ad Ecclesiam reversæ primigeniam naturam recuperant, ut constat ex dictis *n. 472.* ergo de ijs cognoscere non est

Judicis laici, tametsi reus sit laicus, juxta dicta *n. 609. 611. & 612.* Quæ ratio maximè locum habet, si laicus eas solum in feudum habuit, uti in dubio, & nisi de contrario constet, habere præsumitur juxta dicta *n. 598. & 614.* quando enim vasallus feudum in manus domini refutat, dominium utile cum proprietate consolidatur, & decimæ ad Ecclesiam reversæ plenissimo jure ad eam pertinent, & sic de iisdem tanquam de re sacra cognoscere est Judicis solum sacri, ut constat à fortiori ex eo, quod illæ ad tribunal solius Ecclesiæ pertinent, quando ususfructus est penes vasallos laicos, juxta dicta *n. 590. & 610.*

Neque admittere hinc est, quod asserit Illust. D. Schmid ad *cit. tit. 28. art. 17. n. 4.* rem dependere à voluntate laici decimas Ecclesiæ restituentis, utrum videlicet eas reverti velit ad pristinam naturam, an manere laicales; neque illud prius præsumendum, sed specialiter probandum esse. Ut enim decimæ ad primævam suam naturam revertantur, opus non est voluntate laicorum, à quibus illæ ad Ecclesiam redeunt, cum nunquam à spirituali jure omnino separantur, utpote à quo necessario semper dependent, ut patet ex dictis *n. 593. 594. & 617.* Unde ad recuperandam pristinam naturam juxta dicta *n. 492.* sufficit cessare jus, quod laico in eis competeat: hoc autem jus cessat, dum Ecclesiæ relli-

restituuntur. Quin bona etiam purè temporalia & laicalia, si in Ecclesiam transferuntur, fiunt Ecclesiastica, libera, & exempta à jurisdictione seculari, nisi hæc expressè reservata laicis fuerit, dum illa Ecclesiæ concederentur, ut cum Felino ac communissima aliorum tradunt Azor *p. 1. c. 13. q. 1.* Suar. *in Defens. Fidei contra Reg. Anglia l. 4. c. 20. à n. 6.* & Thom. Delbene *de Immun. Eccles. c. 5. dub. 15. à n. 40.*

622 Assert. XII. Si decimæ, quæ erant penes laicum, perveniant ad Clericum, v. g. ex testamento paterno, legato, emptione &c. conveniri super iisdem nequit Clericus nisi coram Iudice Ecclesiastico. Assertionis veritas patet ex auctoritate & ratione *n. 606. & 607.* adductà. Distinguit Illust. D. Schmid *ad tit. tit. 28. art. 17. Stat. Barv. n. 3.* dicens, conveniri in tali casu Clericum coram solo Iudice sacro posse, si actio intenteretur personalis; coram Iudice verò etiam seculari, si actio sit realis: eò quòd juxta ea, quæ tradit *semicent. 2. contr. 11. à n. 3.* de consuetudine tribunalium actione reali conveniri possint ac soleant Clerici coram Iudice seculari. In qua controversia æquisimè hic auctor statuit, de Jure communi verissimam esse sententiam; quæ asserit, Clericum neque actione reali conveniri coram laico Iudice posse: conveniri enim non posse, manifestum est ex Juri-

bus citatis suprâ *n. 573.* ac fusè probatur à Covarr. *Pract. c. 31. n. 4.* Suar. *l. c. tot. c. 14.* præsertim *n. 11. & c. 17. à n. 8.* Marta *de Jurisdict. p. 4. casu 125.* Delbene *l. c. c. 5. dub. 2. sect. 2. & c. 9. dub. 35.* Aug. Barbof. *l. 1. Fur. Eccl. c. 39. §. 2. à n. 107.* Menoch. *remed. 3. retin. poss. à n. 324.* Ranbek *in Panoplia disp. 2. c. 3.* Quæ à Gaillio aliisque ex Jure civili afferuntur, nihil probant, ut benè ostendunt cit. DD. neque enim leges adductæ benè ad casum nostrum applicantur, & si de illo loquerentur, earum decisio non valeret, cum constet, Constitutionibus secularium Principum immunitatem Ecclesiasticam & privilegium fori Clericis concessum tolli non posse. Hinc isti fundamento ex legibus civilibus petito alij ex adversarijs meritò diffisi afferunt solam consuetudinem. De hac autem hîc disputare animus non est. Aliqua duntaxat de ea annotanda videntur, iudicio tamen super eadem suspensio. Primum est, hanc consuetudinem tanquam irrationabilem ac invalidam damnari à Canonistis, ac pluribus legistis, quos afferunt & sequuntur Marta *cit. p. 4. casu 64.* Suar. *cit. l. 4. c. 32. per tot. & c. 34. n. 12.* Belbene *l. c. c. 1. dub. 15.* ubi eam multis rationibus oppugnant, præcipuè ex *c. Clerici de Judic. c. Cum terra de Elect. c. Ad nostram, & c. Cum inter de Consuet. ac Auth. Cassa C. de SS. Eccles.* Alterum est, quòd Clericus trahi ad Iudicem

laicum non possit, tametsi super sola possessione aut nudo facto agatur, v. g. an solverit decimas, ut observat idem Illustr. Auctor *l. c. n. 7.* Rationem dat: quia licet spiritualitas decimarum hinc nullam considerationem mereatur, cum de inquirendo nudo facto agatur, meretur tamen personæ seu rei Clerici qualitas, ut causa ad Judicem Ecclesiasticum remittatur, cum persona Clericalis ab omni seculari inquisitione & judicio sit immunis, nec super re agi possit contra Clericum, quin citetur & respondere cogatur; quæ jurisdictio & vis coactiva Judici seculari in Clericum non competit. At hæc ratio, uti patet, æque procedit in casu, quo Clericus circa temporalia convenitur actione reali. Tertium est, in Recessu Concordatorum tunc solum Judicem etiam laicum admitti in causa decimarum, *quæ*

jam effecta sunt juris laici, ubi uterque vel reus tantum laicus est, ergo si reus est Clericus, excluditur Judex laicus, ut fusiùs dictum est supra n. 606. & seqq. Unde consequens est, quod tempore conditi Recessus vel non fuerit illa consuetudo conveniendi Clericum actione reali, vel quod per illum fuerit reprobata: aliàs casus iste Clerici actione reali conventi non fuisset omissus, nec Judici laico in ipsum hac actione conventum negata jurisdictio. Hæc ex Legibus, Doctoribus, & ratione de consuetudine Clericos coram Judice laico actione reali conveniendi, in medium attulisse, uti nec alijs, ita nec mihi apud æquos & sapientes rerum æstimatores vitio erit: absolutum verò de ea judicium ferre, non meum, ut dixi, sed aliorum, ac præcipuè summæ Sedis esto.

CAPUT II.

De Jure & Actione Decimatorum.

QUÆSTIO I.

Quale Jus Decimatori in Decimis competat.

SUMMARIUM.

623. Decima multiplici titulo debetur.

624. In decimis separatis Paro-

chus jus proprietatis habet.

625. An etiam ante separationem, controversum est.

626. Ita.